

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Tudományfilozófiai és Tudománytörténeti Doktori Iskola

Képzési terv
2016.

Tartalom:

1. A PhD képzés elemei	2
2. Elsajátítandó szakmai kompetenciák	3
3. Mintatanterv	5
4. Komplex vizsga	6
5. A publikációval szerorzhető kreditpontok	7

1. A PHD KÉPZÉS ELEMEI

A hallgatóknak összesen 12 **tantárgyat** kell teljesíteniük, melyek közül 10 kötelező. Ezek szerepe részben a doktori iskola tudományterületén a kutatás megkezdéséhez szükséges elméleti ismeretek biztosítása, részben a kutatási módszerekkel való megismertetés, beleértve az akadémiai létezéshez szükséges gyakorlati ismereteket (pl. pályázatírás). A választható tantárgyak speciális kollégiumok, félévről-félévre változó témával, melyeket gyakran külföldi vendégelőadók tartanak. A tantárgyak teljesítését a tantárgy jegyzője érdemjeggyel értékeli.

A képzés része az **irányított oktatás**, melynek során a hallgató az egyetemi oktatás gyakorlatával ismerkedik meg. A hallgató kezdetben hospitál, aztán próbaórákat tart, végül saját kurzust vezet, és részt is vesz a tantárgy fejlesztésében. Az adott félévre esedékes oktatási tevékenység elvégzését a tanszékvezető-helyettes igazolja.

A doktori iskola által meghirdetett témákban végzett **kutatási tevékenység** jelenti a doktori képzés legfontosabb részét. Minden doktoranduszhoz egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, az eredmények publikálását és az értekezés elkészítését. A kutatási tevékenység magában foglalja a témavezetővel folytatott konzultációt és az önálló kutatómunkát. Mindkettőt a hallgató témavezetője értékeli érdemjeggyel.

A kutatási tevékenység eredményeinek **publikációkban** kell megjelennie, melyeket a témavezető ismer el, és külső témavezető esetében a doktori iskola vezetője ír be. A hallgató az előírt publikációs kreditek 40%-nál megszerzésének birtokában tehet csak komplex vizsgát, ám a komplex vizsgát megelőzően kredit szerzhető egy darab még el nem fogadott, ám perspektivikus tanulmánnyal is („dolgozat”). A publikációs kreditek megszerzése rendszerint biztosítja a doktori fokozat megszerzésének minimumkövetelményeit. (Az egyes publikációtípusok kredit értékét ld. a publikációval szerzhető kreditpontoknál.)

A képzés során 240 kreditpontot kell megszerezni, az egyes tevékenységek kredithatárai:

Tantárgyak	min. 36 krp
Oktatás	max. 18 krp
Tudományos kutatás	min. 144 krp
Publikációk	min. 42 krp

2. ELSAJÁTÍTANDÓ SZAKMAI KOMPETENCIÁK

Célként tűzzük ki, hogy a PhD fokozatot szerzők az alábbi kompetenciákkal rendelkezzen:

A. TUDÁSA

Járatos a bölcsészettudományok és saját tudományterülete történeti-elméleti összefüggéseinek sokoldalú megközelítéseiben.

Átfogó, részletes ismeretekkel rendelkezik a magyar és az európai identitás megjelenésének formáiról, alakulástörténetéről, és legalább egy Európán kívüli kultúra sajátosságairól. Nemzetközi szinten tisztában van tudományterületének általános és specifikus kérdéseivel és vitatott összefüggéseinek kutatási eredményeivel.

Önálló kutatási területén és több részterületen speciális és elmélyült, tárgyi, módszertani ismeretekkel rendelkezik. Alkotó módon látja át a szövegek és kulturális jelenségek vizsgálatának eljárásait, az értelmezés változó kontextusait, elméleteit.

Alaposan ismeri és maga is alakítja tudományterületének jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti/népszerűsítő műfajait.

Átlátja szakterületének kutatás-fejlesztési perspektíváit, magas szintű kutatási- és tudásmenedzsmentre vonatkozó ismeretekkel rendelkezik.

Tudományterületén több idegen nyelvet az írásos és szóbeli szakmai-tudományos kommunikáció szintjén ismer.

B. KÉPESSÉGEI

Tudását kreatívan alkalmazza történeti folyamatok elemzésében, illetve kortárs társadalmi problémák és kérdések megfogalmazásában és megoldásában.

Önálló kutatásaiba beépíti a magyar és az európai identitás kritikai elemzésének szempontját, egyes területeken hozzájárul a kulturális identitás formálásához. Képes multikulturális szempontú szintetizáló megértésre, önálló értelmezési és elemzési szempontok kidolgozására.

Saját kutatási célokat és tudományosan megalapozott kérdéseket fogalmaz meg, önállóan fedezi fel és értelmezi szakterülete korábban nem ismert forrásait.

Magas szintű analitikus és argumentatív képességekkel bír, melyek segítségével önállóan azonosítja és oldja meg tudományterülete új kihívásait, problémáit.

Tudományterületén új elemzési és értelmezési kereteket, tényeket, adatokat, összefüggéseket tár fel, új elméleti megközelítést dolgoz ki.

Rendszeresen publikál és előad tudományos szakmai fórumokon. Önálló álláspontját, kutatási eredményeit eredeti, tudományos és közéleti/népszerűsítő szövegek alkotásával közvetíti és védi meg.

Részt vesz a tudományterület aktuális kutatás-fejlesztési projektjeinek, kutatási irányainak kidolgozásában, ilyen projekteket kezdeményez és irányít.

Alkotó módon járul hozzá saját tudományos diskurzusának működéséhez legalább egy idegen nyelven is.

C. ATTITÚDJE

Törekszik korunk tudományos, kulturális és politikai kérdéseinek elemző megértésére, s az ezekről való véleménynyilvánításra.

Magas szintű szaktudományos felkészültséggel rendelkező értelmiségi attitűddel bír.

Igénye van az Európán kívüli kultúrák megértésére, autonóm szemléletmódjuk professzionális megjelenítésére, a multikulturalitás kutatási háttérű képviselőjére.

Elfogadja a saját megközelítésétől eltérő szakmai attitűdöket, módszertanokat, interdiszciplináris vonatkozásokat.

Nyitott a meglévő humántudományi paradigmákon kívül eső kérdések vizsgálatára.

Érdeklődik a tudományterület jelen pillanatban még nem látható kutatási problémáinak, jelenségeinek prognosztizálása iránt.

Nyitott a kutatás- és tudásmenedzsment legújabb módszereire, törekszik a tudományos kutatási együttműködésre.

D. AUTONÓMIÁJA ÉS FELELŐSSÉGE

Vállalja, képviseli a szakterület kreatív-kutatási tevékenységéből következő etikai elveket, új etikai kérdéseket vet fel.

Autonóm, ugyanakkor együttműködő módon felelősségteljes, független kutatóként cselekszik.

Felelősen és alkotó módon vesz részt kutatási területe és a kapcsolódó diszciplínák vitáiban, kutató-fejlesztő tevékenységeiben.

Munkájában az új kutatási irányok keresése szilárd szakmai elköteleződéssel és kitartó, elmélyült munkavégzéssel párosul.

Felelős vezetőként, magas szintű kooperációval vesz részt kutatás-fejlesztési projekteken.

3. MINTATANTERV

	félév/kredit								összesen
	1.	2.	3.	4.	6.	6.	7.	8.	
tantárgy									36
Bev. a technikafilozófiába és a technikatörténetbe I-II.	3	3							6
Bev. a tudományfilozófiába és a tudománytörténetbe I-II.	3	3							6
Logika		3							3
Érveléstechnika	3								3
Historiográfia I-II.	3	3							6
Tudományos kommunikáció és oktatástechnika I-II.	3	3							6
Speciális kollégium			3		3				6
Irányított oktatás			3	3	3	3	3	3	18
Tudományos kutatás									144
Konzultáció	6	6	6	6	6	6	6	6	48
Kutatómunka	10	10	13	6	15	18	12	12	96
Publikáció			3	15			12	12	42
ÖSSZESEN									240

4. KOMPLEX VIZSGA

A komplex vizsgára történő jelentkezés feltételei:

- A doktori képzés első négy félévében a mintatantervben előírt kreditek megszerzése, a speciális kollégiumok kivételével. Ez nem vonatkozik doktori fokozatszerzésre *egyéni felkészülők*re, akiknek hallgatói jogviszonya a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre.
- Angol nyelvű disszertációs terv elkészítése 15-20 oldal terjedelemben, amely (1) felvázolja a disszertáció szakirodalmi háttérét, (2) ismerteti a célkitűzéseket és a kiinduló hipotéziseket, (3) tartalmazza a disszertáció tervezett fejezetbeosztását, (4) elkészítésének ütemtervét, és (5) azon nemzetközi folyóiratok listáját, melyekben az eredményeket publikálni lehet. Ezt legkésőbb két héttel a vizsga előtt elektronikus formában el kell juttatni a bizottság tagjainak.

Egyéni felkészülők esetén a doktori fokozatszerzési eljárás kérelem alapján, a komplex teljesítésével kezdődik. a felvétel feltétele a doktori iskola működési szabályzatában meghatározott publikációs és egyéb követelmények teljesítése.

A komplex vizsga két részből áll: az egyik részben a vizsgázó elméleti felkészültségét mérik fel („elméleti rész”), a másik részben a vizsgázó tudományos előrehaladásáról ad számot („disszertációs rész”).

Az **elméleti részben** a doktorandusz vizsgázik két tárgyból az alábbiak közül: tudományfilozófia, tudománytörténet, tudomány és technika tanulmányok, érvelés-elmélet, filozófia, technikafilozófia. A tárgyakat a doktorandusz javaslatát figyelembe véve a HBDT jelöli ki. A kötelező olvasmányok listája megtalálható a doktori iskola honlapján. Az elméleti részben a doktorandusz a vonatkozó tudományág, művészeti ág szakirodalmában való tájékozottságáról, aktuális elméleti és módszertani ismereteiről is számot ad.

A **disszertációs részben** a doktorandusznak igazolnia kell, hogy a disszertációs terv három éven belül megvalósítható, azaz a terv alapján el tudja majd készíteni disszertációját és eleget tud tenni a fokozatszerzés feltételül szabott publikációs követelményeknek.

A komplex vizsgát nyilvánosan, bizottság előtt kell letenni. A **vizsgabizottság** legalább három tagból áll, a tagok legalább egyharmada nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban a doktori iskolát működtető intézménnyel. A vizsgabizottság elnöke egyetemi tanár *vagy* Professor Emeritus vagy MTA Doktora címmel rendelkező oktató, kutató. A vizsgabizottság valamennyi tagja tudományos fokozattal rendelkezik. A bizottságnak nem lehet tagja a vizsgázó témavezetője. A témavezető a vizsga előtt legalább egy héttel elektronikus formában eljuttatja a bizottság elnökének a hallgató teljesítményének témavezetői értékelését.

A vizsgabizottság tagjai külön-külön értékelik a vizsga elméleti és disszertációs részét. A komplex vizsga sikeres, amennyiben a bizottság tagjainak többsége mindkét vizsgarészt sikeresnek ítélte. A doktorandusz a sikertelen komplex vizsgát egy alkalommal, ugyanazon vizsgaidőszakban ismételteti meg.

A komplex vizsgáról szöveges értékelést is tartalmazó jegyzőkönyv készül. A vizsga eredményét a szóbeli vizsga napján ki kell hirdetni. A komplex vizsga értékelése kétfokozatú, megfelelt vagy nem megfelelt minősítés lehet.

A komplex vizsga eredménye nem számít bele a doktori fokozat minősítésének kialakításába, de sikeres teljesítése a képzés második szakaszába történő belépés feltétele. A sikertelen vizsga összesen egy alkalommal ismételhető meg, de legközelebb csak a következő vizsgaidőszakban.

5. A PUBLIKÁCIÓVAL SZEREZHETŐ KREDITPONTOK

Az egyes publikációk által szerzett kreditpontok a következők:

magyar nyelvű tanulmány	3
idegen nyelvű tanulmány	6
dolgozat	15
monográfia	24
Q4-es Scimago minősítésű folyóiratban megjelent tanulmány	15
Q3-es Scimago minősítésű folyóiratban megjelent tanulmány	18
Q2-es Scimago minősítésű folyóiratban megjelent tanulmány	21
Q1-es Scimago minősítésű folyóiratban megjelent tanulmány	24
Web of Science-ben szereplő folyóiratban megjelent tanulmány	24
Elfogadott folyóiratok valamelyikében megjelent tanulmány	15
Nemzetközi kiadónál megjelent (idegen nyelvű) könyvfejezet	15
Scopusban szereplő konferencia proceedingsben megjelent tanulmány	15
Web of Science-ben szereplő konferencia proceedingsben megjelent tanulmány	15

Magyarázat

- (1) Egy publikációra csak egyetlen besorolás alapján jár kreditpont. Minden esetben a doktorandusz számára kedvezőbb besorolás a mérvadó.
- (2) Dolgozat: a komplex vizsgát megelőzően 1 db közlésre még el nem fogadott tanulmánnyal lehet kreditet szerezni, amennyiben a témavezető úgy ítéli meg, hogy reális esély van annak legalább Q4-es folyóiratban való megjelentetésére. Ha az írás végül ennél jobb minősítésű folyóiratban jelenik meg, akkor doktorandusz az írás elfogadásakor további kreditben részesül.
- (3) Amennyiben egy folyóiratot különböző diszciplínákban a Scimago másként minősít, akkor a hallgató számára kedvezőbb minősítés alapján kell a kreditpontot megítélni.

- (4) A Scimago minősítés az elfogadás pillanatában ismert utolsó három év minőségének átlaga, matematikai kerekítéssel.
- (5) Monográfia és könyvfejezet csak akkor fogadható el, ha a kötet olyan tudományos könyvkiadónál jelent meg, amely évente legalább 15 tudományos kötetet jelentetett meg a megelőző két évben, és a könyvet vagy könyvrészletet tudományos fokozattal rendelkező szakmai bíráló lektorálta.
- (6) Társszerzővel írott tanulmányok esetén a doktorandusz szerzői súlya szerint részesül a kreditpontokban, a témavezető társszerzőségét azonban nem kell figyelembe venni a szerzői súly számításánál.
- (7) Az elfogadott folyóiratok olyan, a doktori iskola kutatási területén elismert folyóiratok, amelyek nem szerepelnek a Scimagóban. Ezek a következők:

Appraisal

Linguistic and Philosophical Investigations

Opus et Educatio

Polanyiana

Studies in the History of Natural Sciences

Techné: Research in Philosophy and Technology (issued by The Society for Philosophy and Technology), ISSN: 1091-8264.